

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi *

Examining the Texts in the Textbooks of Teaching Turkish as a Foreign Language in Terms of Transferring Value **

İlhan ERDEM, Prof.Dr.
İnönü Üniversitesi, Malatya / Türkiye.
ilhanerdem@inonu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-4244-6225>

Niymet BAŞİ, Sorumlu Yazar, Dr.
T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara / Türkiye.
niymet44@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9115-5432>

ISSN: 1303-880X
e-ISSN: 2667-7504
<http://ded.dem.org.tr>

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received Date: 29.11.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 19.05.2022

Yayın Tarihi / Published Date: 25.06.2022

Tr/En: Tr

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Atıf/Citation: Erdem, İ. & Başî, N. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımı açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20 (43), s. 9-35.

<https://doi.org/10.34234/ded.993885>

* Bu çalışma 3-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında Erciyes Üniversitesi tarafından Kayseri’de düzenlenen I.Kasgarlı Mahmud Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuş bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş tam metnidir.

** This study is the revised and expanded full text of the paper presented orally at the I. Kasgarlı Mahmud Symposium on Teaching Turkish as a Foreign Language, organized by Erciyes University on May 3-5, 2018.

Öz: Türkçenin yabancı uyruklu öğrencilere öğretilme sürecinde ders kitaplarında yer alan metinler Türkçe öğretiminin temel aracı niteliğinde olup ulusal kültüre ait değerlerin öğrencilere aktarımında önemlidir. Dil öğrenme sürecinin içeriği kültür aktarımını da kapsamaktadır bu nedenle dil öğretim materyallerindeki değer aktarımının da buna göre planlanarak içeriklerinin düzenlenmesi gerekir. Bu araştırmanın amacı da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylere yönelik hazırlanan ders kitaplarında yer alan metinlerin değerlere ne oranda yer verdiğini tespit etmektir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Çalışmanın evrenini Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ve Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitapları oluşturmaktadır. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nden 5, Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan kitaplardan 5 olmak üzere toplam on kitap incelenmiştir. Nitel araştırmanın kullanıldığı bu araştırmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Elde edilen araştırma verileri içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda metinlerde en fazla yer verilen değerlerin sorumluluk ve saygı; en az yer verilen değerlerin ise vatanseverlik ve adalet olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılarla Türkçenin Öğretimi, Ders Kitabı, Değer öğretimi, Kök Değerler.

&

Abstract: In the process of teaching Turkish to foreign students, the textbooks' texts are the main tool of Turkish teaching and are important in transferring the values of the national culture to the students. The content of the language learning process also includes the transfer of culture, so the value transfer in the language teaching materials should be planned and their contents should be arranged accordingly. The aim of this research is to determine to what extent textbooks' texts that prepared for individuals learning Turkish as a foreign language include values. This study applies descriptive research, which is a one of the methods of qualitative research. The universe of the study consists of Yedi Climate Turkish Teaching Set prepared by Yunus Emre Institute and textbooks prepared by Gazi University TÖMER. A total of ten books, 5 from the Yedi Climate Turkish Teaching Set and 5 from the books prepared by Gazi University TÖMER, were examined. In this study, in which qualitative research was used, data were collected through document analysis. The obtained research data were analyzed through content analysis. As a result of the research, the most common values included in the texts are responsibility and respect. It has been observed that the least common values are patriotism and justice. Another

important finding of the research was that the values did not show an equal distribution in exchange rates.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Textbook, Teaching Value, Root Values.

(The Extended Abstract is at the end of the article)

Giriş

Dijital çağ olarak nitelendirilen günümüzde teknoloji, bilimsel ve kültürel değişimlerin yaşanması bireylerde neredeyse ikinci bir dil öğrenim gerekliliğini zorunlu hale getirmiştir. Eğitim, iş, turizm, sosyal ve kültürel iletişim gibi etkenler ya da toplumda meydana gelen sosyal ve siyasi hareketlenmeler bu ihtiyacın doğmasına etki etmektedir. Bir dili öğrenmek ise yalnız o dile ait kuralları öğrenmekle veya o dilde iletişim kurabilmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda bu süreç kültür ve değer öğrenimini de kapsamaktadır. Değer kavramını sosyal bilimlere kazandıran kişi Znaniecki bu kelimenin Latincedeki güçlü veya kıymetli olma anlamları taşıdığını ifade eder (Bilgin, 1995). Ayrıca değer kavramı Yaman'a (2012) göre insanın değerli olmasını sağlayan sahip olduğu niteliklerin ve donanımların toplamıdır. Kısacası değer toplumda nelerin önem taşıdığını belirten nelerin tercih edilmesi ve nasıl yaşanılması gerektiğini gösteren kurallar bütünüdür. Değerlerin ahlaki boyutları olduğu için insanların davranışlarına yön veren estetik, ahlaki, sosyal ve psikolojik boyutlu kanaat ve inançların tamamının değer kavramının içeriğini oluşturmaktadır (Yeşil ve Aydın, 2007). Kısacası değer toplumda nelerin önem taşıdığını ve nelerin yapılmasının uygun olduğunu belirten kurallar bütünüdür.

Değerler toplumdaki sosyal kontrol mekanizmalarının kaynağıdır ve insanların, toplumların hayatını düzenleyen bir gücü içinde barındırır. Bu gücün varlığı ise toplumdaki uzlaşmayı, huzuru ve birlikteliği sağlar. Değerlerini benimseyen toplumlar kültür ve medeniyetlerini yaşatmakta ve gelecek nesillere bunları aktarabilmekte daha başarılı olabilmektedir. Değerler ayrıca kişilerin bireysel olarak olay ve durumlara yönelik tercihlerinde, sosyal ilişkilerinde seçme ve değerlendirme aşamalarında belirleyici bir etkidir. Değerler eğitiminde amaç bireylerde evrensel değerlerin önemini gösteren, ahlâkî ve sorumluluk duygusuna sahip ve bunlara uygun hareket eden bireyler yetiştirmektir (Altan, 2011: 55). Değerler eğitiminin hedefi bireyin sadece akademik değil sosyal yönden de eğitilmesidir.

Yabancılar dil öğretim ve öğrenim faaliyetlerinin hızla arttığı günümüzde hedef dilin öğrenilmesi sadece dilsel yapıları değil aynı zamanda o dilin kültürel öğelerini ve değerlerini de kapsamaktadır. Özil (1991: 99), yabancı dil öğrenmenin amacını o dildeki sözcüklerin nerede, ne zaman, niçin, hangi ortamda ve hangi bağlamda kullanılacağını öğrenmek olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca bu kültür unsurlarından yoksun bir dil öğrenimi bireyin iletişim esnasında zorluklar yaşamasına neden olacaktır. Öğrendiği dilin coğrafyasında yaşayan bir bireyin toplumda ayıplanmadan ya da dışlanmadan hayatına devam edebilmesi, o toplumun değer yargılarını tanımasına onlara uyum göstermesine bağlıdır. Bu doğrultuda öğrencilere sosyal hayatta karşılaşılabilecekleri değer yargıları öğretilmelidir yoksa öğrencilerde kültürel karmaşa gibi sorunlar ortaya çıkabilir (Çelik, 2018).

Kültür aktarımının esasını teşkil eden ders kitaplarının o dilin kültürünü teşkil eden içeriklerle zenginleştirilmesi gerekir. Ders kitapları dilin lokantada, hastanede, otobüste, okulda, manavda vb. sosyal ortamlarda nasıl kullanıldığını göstererek bireyi o kültürün sosyal normlarına hazır hale getirmeyi amaçlamalıdır. Bu doğrultuda kullanılan ders kitapları öğrencilerin iletişim becerisini geliştirerek dilin öğrenimine dair bir farkındalık oluşturabilmek ve hedef dile ait olan kültürü tanıma fırsatı sağlayıp kültürdeki bireylere karşı olumlu tutumlar geliştirmesine katkı sağlamalıdır (Özışık, 2007). Bu amaçlar göz önünde bulundurularak ders kitapları hazırlanmalı ve metinlerin o kültüre ait değerleri tanıtması sağlanmalıdır. Ayrıca ders kitapları sadece “resmi müfredat” boyutunda yer alan kültürel değerleri değil, “saklı müfredat” içerisinde yer alan kültürel değer öğretimini de kapsar (Kılıçkaya, 2004). Bu bakımdan yabancılar Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan kitapların metin bakımından zengin olması gerekmektedir. Ayrıca bu süreç içerisinde kullanılan metinler Türkçe öğretiminin temel aracı niteliğinde olup ulusal kültüre ait değerlerin öğrencilere tanıtılmasında ve aktarılmasında önemli bir yeri vardır. Bu amaçla ders kitaplarında yer alan metinlerin özenle seçilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin dilsel ve kültürel zenginliklerin farkına varmaları için atasözü, deyim, şiir, mâni, tekerleme, masal, hikayelerden faydalanılmalı ve bunlar aracılığıyla da değer aktarımı gerçekleştirilmelidir.

Alan yazında yabancılar Türkçe öğretimi alanında değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar (Aksoy, 2015; Karakuş, 2018; Erçelik, 2019; Satık ve Keskin, 2019; Erçelik ve Yeşilyurt, 2020) bulunmaktadır. Fakat Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Yayınları ve Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından

hazırlanan ders kitaplarının tamamını Türkçe dersi öğretim programındaki değerlere göre inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Ayrıca yapılan çalışma bu alanda kullanılan ders kitaplarındaki değerleri tespit ederek alana katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Yabancılar için Türkçe ders kitapları (Yedi İklim- Gazi TÖMER) metinlerinde yer alan kök değerlerin (sorumluluk, dürüstlük, yardımseverlik, sevgi, saygı, adalet, dostluk, öz denetim, sabır, vatanseverlik) dağılımı nasıldır?

2. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ders kitaplarında tespit edilen değerlerin kur düzeylerine göre dağılımı nasıldır?

3. Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitaplarında tespit edilen değerlerin kur düzeylerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen öğrencilere yönelik (Yedi İklim- Gazi TÖMER) ders kitabı içerisindeki metinleri kök değerler bağlamında incelemek temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma tekniklerinden yazılı veri kaynaklarının analizini kapsayan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

Araştırma Materyali

Araştırma materyallerini Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ve Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar için Türkçe Seti oluşturmaktadır. Her iki setteki A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerine ait kitaplar incelemeye dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın verileri doküman incelemesiyle elde edilmiştir. Doküman analizi, amaçlanan olgular hakkında bilgiler içeren yazılı ve görsel içeriklerin analizinden oluşmaktadır (Karasar, 2014). Ayrıca kullanılan bu yöntem, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 189).

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verileri analiz etmek için içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu analiz türünde elde edilen verileri belirleyecek kavram ve bağlantılara ulaşmak esas amaç olarak alınır. Bu yöntem ile birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar doğrultusunda bir araya getirilerek okurların idrak edebileceği bir şekilde yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verilerin analizinde incelenen kitaplardaki metinlerde yer alan kök değerlerin sınıflandırmaları araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Daha sonra farklı bir alan uzmanı, random olarak seçilen beş metin üzerinde daha önceden belirlenen değerlere ilişkin tespitlerde bulunmuştur. Elde edilen bulgular karşılaştırılarak çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bulgular bölümünde 2018 Türkçe dersi öğretim programında yer alan kök değerlerin “Yedi İklim” ve “Gazi TÖMER” yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki (A1-A2-B1-B2-C1) arasında dağılımı belirtilmiştir. Kök değerlere ilişkin örnek ifadeler verilirken alındığı seti belirtmek amacıyla Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti’nden alınan cümleler için YİTÖS kısaltması, Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar için Türkçe Seti’nden alınan cümleler için ise GÜT kısaltması kullanılmıştır.

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim- Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Sorumluluk Kök Değerinin Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen araştırma materyallerinde yer alan sorumluluk kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sorumluluk Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	2	2	4
A2	2	2	4
B1	4	3	7
B2	4	4	8
C1	3	3	6
TOPLAM	15	14	29

Tablo 1 incelendiğinde sorumluluk kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 2, A2’de 2, B1’de 4, B2’de 4 ve C1’de 3 toplamda 15 adet sorumluluk kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sorumluluk kök değerine en fazla yer veren dokümanların Yedi İklim Türkçe ders kitaplarının B1 ve B2 düzeyleri olduğu tespit edilmiştir. Onu sırası ile C1 (3), A1(2) ve A2 (2) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan sorumluluk kök değeri A1’de 12, A2’de 2, B1’de 3, B2’de 4 ve C1’de 3 olmak üzere toplamda 14 sorumluluk kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sorumluluk kök değerinin en fazla B2 (4) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile C1 (3), B1 (3), A1 (2) ve A2 (2) takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında sorumluluk kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla B2 (8) düzeyinde olduğu, en az A1 (2) ve A2 (2) düzeylerinde olduğu belirlenmiştir.

Sorumluluk kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Kısacası kurallara uyalım, psikolojimizi bozmayalım. (YİTÖS, A2:19)
- ... A1 A2 seviyelerinde sertifika alan öğrencilerin, Türkiye’ye geldikten sonra üniversitelerin TÖMER’lerine devam edebilmek için belgeleri tamamlamaları gerekiyor. (YİTÖS, C1: 54)
- Her sabah saat 8.30’a doğru evden çıkıyorum, işe gidiyorum. (GÜT, A2:26)
- Her yaz olduğu gibi bu yaz tatilinde de okul masraflarımı çıkarmak için çalışacaktım. (GÜT, A1:34)
- Geleceğimiz için dünyayı kurtaralım, tek bir “Dünya” var. (YİTÖS, A2:39)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Dürüstlük Kök Değerinin Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen metinlerde dürüstlük kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Dürüstlük Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	1	1	2
A2	2	1	3
B1	3	2	5
B2	2	2	4
C1	1	1	2
TOPLAM	9	7	16

Tablo 2 incelendiğinde dürüstlük kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 1, A2’de 2, B1’de 3, B2’de 2 ve C1’de 1 toplamda 9 adet

dürüstlük kök değerinin tespit edildiği görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında dürüstlük kök değerine en fazla yer veren dokümanın B1 (3) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile B2 (3), A2 (2), A1 (1) ve C1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan dürüstlük kök değeri A1 düzeyinde 1, A2’de 1, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 1 olmak üzere toplamda 7 dürüstlük kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında dürüstlük kök değerinin en fazla B1 (2) ve B2 (2) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile C1 (1), A1 (1) ve A2 (1) takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında dürüstlük kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla B1 (5) düzeyinde olduğu, en az A1 (2) ve C1 (2) düzeylerinde olduğu belirlenmiştir.

Dürüstlük kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Her yerde doğruyu söyleyin. Hiçbir zaman yalan söylemeyin. (YİTÖS, A1:94)
- En güzel davranış, insanların yanlışlarını kendilerine söylemek ve onlara kendini düzeltmesi için şans tanımaktır. (YİTÖS, B1:15)
- Mertliğini, yalansızlığını, dupduruluğunu sevdim. (YİTÖS, C1:68)
- O kadar doğru biriydin ki dergâha hiçbir gün eğri bir dal dahi getirmedi. (YİTÖS, B2:66)
- Dürüst olmayan davranışların, aldatmaların, suiistimallerin ve küçük görmelerin bu hayal kırıklıklarında çok büyük payı olduğunu düşünüyorum. (GÜT, B2:15)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Yardımseverlik Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde yer alan yardımseverlik kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Yardımseverlik Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	2	1	3
A2	1	2	3
B1	2	1	3
B2	2	2	4
C1	1	1	2
TOPLAM	8	7	15

Tablo 3 incelendiğinde yardımseverlik kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 2, A2’de 1, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 1 toplamda ise 8 adet yardımseverlik kök değerinin tespit edildiği görülmektedir. Kur düzeyleri

dikkate alındığında yardımseverlik kök değerine en fazla yer veren dokümanın A1 (2), B1 (2), B2 (2) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile A2 (1) ve C1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan yardımseverlik kök değeri A1’de 1, A2’de 2, B1’de 1, B2’de 2 ve C1’de 1 olmak üzere toplamda 7 yardımseverlik kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında yardımseverlik kök değerinin en fazla A2 (2) ve B2 (2) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile C1 (1), B1 (1) ve A1 (1) oluşturmaktadır. Her iki kitap seti de dikkate alındığında yardımseverlik kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla B2 (4) düzeyinde olduğu, en az C1 (2) düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Yardımseverlik kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Poşetler meyve ve sebze ile doldu. Poşetleri taşımak için anneme yardım etmek istedim. (YİTÖS, A1:87)
- Abla, çok yoruldum, ne olur yardım et! (YİTÖS, A2:19)
- Allah’a inanan, kalbi temiz insanlara yardım eder. (YİTÖS, B1:140)
- Köyün herhangi bir sorunun giderilmesine karar verilmişse, köydeki her evin bu sorunun çözülmesi için yardım etmesi beklenir. (YİTÖS, B2:54)
- Bir köpek yaralanan, hastalanan ya da ölen sahibinin yanından ayrılmaz, mümkünse yardım bile getirir. (YİTÖS, C1:111)
- Ancak cep telefonunu garda unutmuştur. Gardaki görevliden yardım ister (GÜT, A1:110)
- Bazı konularda senden yardım istiyorum ve sorularım var. (GÜT, A2, 25)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Sevgi Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde sevgi kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Yedi İklim ve Gazi Tömer Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	1	1	2
A2	1	2	3
B1	2	1	3
B2	2	2	4
C1	2	2	4
TOPLAM	8	8	16

Tablo 4 incelendiğinde sevgi kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 1, A2’de 1, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 2 toplamda 8 adet sevgi

kök değerinin tespit edildiği görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sevgi kök değerine en fazla yer veren dokümanın B1 (2), B2 (2) ve C1 (2) Yedi İklim Türkçe ders kitapları olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile A1 (1) ve A2 (1) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi kök değeri A1’de 1, A2’de 2, B1’de 1, B2’de 2 ve C1’de 2 olmak üzere toplamda 8 sevgi kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sevgi kök değerinin en fazla A2 (2), B2 (2) ve C1 (2) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile B1 (1) ve A1 (1) takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında yardımseverlik kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla B2 (4) ve C1 (4) düzeylerinde olduğu, en az A1 (2) düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Sevgi kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Çocukları sevin, onların başlarını okşayın ve onlara hediyeler verin. (YİTÖS, A1:94)
- Sevenlerinin ziyaretleriyle gönüllerde yaşamaya devam ediyor. (YİTÖS)
- Nevruz, uzun süren kıştan sonra gelen baharla birlikte tabiatın yeniden dirilişine duyulan sevinçtir. (YİTÖS, B1:135)
- Sevgi dolu ve anlayışlı olmanız bana yeter. (YİTÖS, B2:61)
- ..., ama ben hep çocukluk yıllarımı sevdim. (YİTÖS, C1:62)
- Artık işten çıkıyorum ve atölyeye gitmek için sabırsızlanıyorum çünkü çömlekçiliği çok seviyorum. (GÜT, A2: 30)
- Anadolu seni çok sevmiş, birçok şehirde senin mezarın var. (GÜT, B1: 60)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Saygı Kök Değerinin Dağılımı

Araştırma kapsamında yer alan ders kitaplarındaki metinlerde yer alan saygı kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Saygı Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	2	1	3
A2	1	2	3
B1	2	3	5
B2	2	2	4
C1	3	4	7
TOPLAM	10	12	22

Tablo 5 incelendiğinde saygı kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 2, A2’de 1, B1’de 2, B2 ‘de 2 ve C1’de 3 toplamda ise 10 adet saygı kök değerinin tespit edildiği görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında saygı kök değerine en fazla yer veren dokümanın C1 (3) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile A1 (2), B1 (2) ve B2 (2) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan saygı kök değeri A1’de 1, A2’de 2, B1’de 3, B2’de 2 ve C1’de 4 olmak üzere toplamda 12 saygı kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında saygı kök değerinin en fazla C1 (4) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile B1 (3), A2 (2), B2 (2) ve A1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında saygı kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla C1 (7) düzeyinde olduğu, en az A1 (3) ve A2 (3) düzeylerinde olduğu belirlenmiştir.

Saygı kök değerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

- Biliyorum, öğrencilerim ziyaretime gelecekler, elimi öpecekler. (YİTÖS, A1:94)
- Dedesinin ve anneannesinin ellerinden ve yanaklarından öpüp masaya oturdu. (YİTÖS, A2:19)
- Türkler, Kur’an -ı Kerim’den dolayı bütün kitaplara saygı göstermişlerdir. (YİTÖS, B1:66)
- Birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder. (YİTÖS, B2: 61)
- ...ancak eve gönderiyorlar, ben de hürmetsizlik olmasın diye koyuyorum köşeye. (YİTÖS, C1:62)
- Ertuğrul annesinin elini öptükten sonra diplomasını ona gösterdi. (GÜT, B1:63)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Adalet Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde yer alan adalet kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Adalet Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	-	-	-
A2	-	-	-
B1	-	-	-
B2	1	-	1
C1	1	-	1
TOPLAM	2	-	2

Tablo 6 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında adalet kök değerinin sadece B2 ve C1’de 1’er adet tespit edilmiştir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitabında ise adalet kök değerine ilişkin herhangi bir ibareye rastlanmamıştır.

Adalet kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Memleket isterim, kış günü herkesin evi barkı olsun. (YİTÖS, B2:106)
- Ben senin en çok davranışlarını sevdim / Güçsüze merhametini, zalime direnişini (YİTÖS, C1:68)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi Tömer) Metinlerinde Yer Alan Dostluk Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde yer alan dostluk kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Dostluk Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	2	3	5
A2	3	2	5
B1	2	2	4
B2	2	2	4
C1	3	2	5
TOPLAM	12	11	23

Tablo 7 incelendiğinde dostluk kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 2, A2’de 3, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 3 toplamda 12 adet dostluk kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında dostluk kök değerine en fazla yer veren dokümanın A2 (3) ve C1 (3) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile A1 (2), B1 (2) ve B2 (2) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan dostluk kök değeri A1’de 3, A2’de 2, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 2 olmak üzere toplamda 11 dostluk kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında dostluk kök değerinin en fazla A1 (3) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile A2 (2), B1 (2), B2 (2) ve C1 (2) düzeyleri takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında dostluk kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla A1 (5), A2 (5) ve C1 (5) düzeyinde olduğu, en az B1 (4) ve B2 (4) düzeylerinde olduğu belirlenmiştir.

Dostluk kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Programa Yunus Emre’nin “Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım, sevelim se-vilelim, bu dünya kimseye kalmaz” sözleri ile veda edildi. (YİTÖS, B1:73)
- Arkadaşlarının içten sevgisini ve saygısını kazandı (YİTÖS, B1:156)

- Bu üç gün içinde arkadaşım benim yerime sizin yanınızda kalacak ve eğer sözümde duramazsam öcünü ondan alabileceksin. (YİTÖS, B2:42)
- Demek ki iyilik ve dostluk kelimeleri boş kelimeler değilmiş (YİTÖS, B2:43).
- Dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol. (GÜT, B1:80)
- Dost kimdir? İki vücutta bulunan tek bir ruhtur. (GÜT, B1:80)
- Spor yapın, stresten uzak durun, bol bol kahkaha atın ve iyi arkadaşlara sahip olun (GÜT, A2:80)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Öz Denetim Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde yer alan öz denetim kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öz Denetim Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	1	2	3
A2	3	2	5
B1	2	1	3
B2	2	2	4
C1	2	1	3
TOPLAM	10	8	18

Tablo 8 incelendiğinde öz denetim kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 1, A2’de 3, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 2 toplamda 10 adet öz denetim kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında öz denetim kök değerine en fazla yer veren dokümanın A2 (3) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile B1 (2), B2 (2), C1 (2) ve A1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan öz denetim kök değeri A1 düzeyinde 2, A2’de 2, B1’de 1, B2’de 2 ve C1’de 1 olmak üzere toplamda 8 öz denetim kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında öz denetim kök değerinin en fazla A1 (2), A2 (2) ve B2(2) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile B1 (1) ve C1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında öz denetim kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla A2 (5) düzeyinde olduğu, en az A1 (3), B1 (3) ve C1 (3) düzeylerinde olduğu belirlenmiştir.

Öz Denetim kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yerilmiştir.

- Hiç vakit kaybetmeden işe koyuldu. (YİTÖS, B1:152)
- Önce öğrenin sonra helal para kazanın. (YİTÖS, A1:94)

- Başarıya odaklanın. Yeteneklerinizi iyi ifade edin. (YİTÖS, B1: 38)
- Sadık, babasının isteğine karşı çıkar, gazetecilik bölümünde okumaya karar verir. (YİTÖS, A1:43)
- Duygularınızın mantığınızın önüne geçmesine izin vermeyin (YİTÖS, B1:34)
- Her sabah düzenli kahvaltı yaparım. (GÜT, A2: 82)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Sabır Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen metinlerde yer alan sabır kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sabır Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	2	1	3
A2	1	2	3
B1	2	1	3
B2	2	2	4
C1	1	1	2
TOPLAM	8	7	15

Tablo 9. incelendiğinde sabır kök değerine ilişkin Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında A1’de 2, A2’de 1, B1’de 2, B2’de 2 ve C1 düzeyinde 1 toplamda 8 adet sabır kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sabır kök değerine en fazla yer veren dokümanın A1 (2), B1 (2) ve B2 (2) Yedi İklim Türkçe ders kitabı olduğu saptanmıştır. Onu sırası ile A2 (1) ve C1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Gazi TÖMER Türkçe ders kitaplarında yer alan sabır kök değeri A1’de 2, A2’de 1, B1’de 2, B2’de 2 ve C1’de 1 olmak üzere toplamda 7 sabır kök değerinin olduğu görülmektedir. Kur düzeyleri dikkate alındığında sabır kök değerinin en fazla B2(4) düzeyinde yer aldığı belirlenmiştir. Onu sırası ile A1 (3), A2 (3), B1 (3) ve C1 (1) düzeyleri takip etmektedir. Her iki kitap seti de dikkate alındığında sabır kök değerine ilişkin ifadelerin en fazla B2’de (4) olduğu, en az C1’de (2) olduğu belirlenmiştir.

Sabır kök değerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Önünüze çıkacak engellere takılmayın ve asla pes etmeyin. (YİTÖS, A1:161)
- Zaman geçmiş olsa bile /Rüyalarda buluşuruz. (YİTÖS, B1:34)
- Böyle çalışırsan o bölümü kesinlikle kazanırsın (YİTÖS, B1:81)
- Dikkatli, hevesli, çalışkan, sabırlı ve en önemlisi hedefi olan insan tesadüfleri değerlendirilebilir (YİTÖS, B1:34)

- Hocan Taptuk Emre'nin dergahında yıllarca sabırla çalıştın. (GÜT, B1:60)
- Onlar sabırla hayallerinin peşinden koşarak amaçlarına ulaşırlar. (GÜT, B2:78)

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları (Yedi İklim-Gazi TÖMER) Metinlerinde Yer Alan Vatanseverlik Kök Değerinin Dağılımı

İncelenen ders kitaplarındaki metinlerde yer alan vatanseverlik kök değerinin sayısı ve bu kök değere ilişkin örnek ifadeler Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: Yedi İklim ve Gazi TÖMER Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Vatanseverlik Kök Değeri			
KUR DÜZEYLERİ	Yedi İklim	Gazi TÖMER	TOPLAM
A1	-	-	-
A2	-	-	-
B1	-	-	-
B2	-	2	2
C1	1	-	1
TOPLAM	1	2	3

Tablo 10 incelendiğinde vatanseverlik kök değerine ilişkin bulgulara Yedi İklim Türkçe ders kitabında sadece C1'de 1 adet rastlanır iken, Gazi TÖMER Türkçe ders kitabında B2'de 2 adet tespit edilmiştir.

Vatanseverlik ile ilgili örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

- Önemli bir matematik dehası olan Arf, birçok ülkeden yüksek ücretlerle iş teklifleri almış ama ülkesine hizmet etmeyi tercih etmiştir. (GÜT, B2: 66)
- Eskici, geçmiş günlerini ve artık görmeyeceği vatanını düşünerek biraz da üzülen dinliyordu. (GÜT, B2: 70)
- ... bilim adamı da ülkenin gelişmesine, matematik alanında yaptığı üstün çalışmalarla katkıda bulunmuştur. (YİTÖS, C1:156)

Bu bulgular neticesinde Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında tespit edilen metinlerde belirlenen kök değerlerin dağılımı Tablo 11'de gösterilmiştir:

Tablo 11: Yedi İklim Türkçe Ders Kitaplarındaki A1-C1 Düzeyleri Arasında Yer Alan Metinlerde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Kur Düzeyleri	Sorumluluk	Dürüstlük	Yardımseverlik	Sevgi	Saygı	Adalet	Dostluk	Öz Denetim	Sabır	Vatanseverlik
A1	2	1	2	1	1	-	2	1	2	-
A2	2	2	1	1	2	-	3	3	1	-
B1	4	3	2	2	1	-	2	2	2	-
B2	4	2	2	2	2	1	2	2	2	-
C1	3	1	1	2	2	1	3	2	1	1
TOPLAM	15	9	8	8	8	2	12	10	8	1

Tablo 11'e göre incelenen Yedi İklim Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde sorumluluğa 15, dürüstlüğü 9, yardımseverliğe 8, sevgiye 8, saygıya 8, adalete 2, dostluğa 12, öz denetime 10, sabra 8, vatanseverliğe 1 defa yer verilmiştir. Bu sonuçlara göre metinlerde en fazla yer verilen değerler sorumluluk ve dostluk; en az yer verilen değerler ise vatanseverlik ve adalet olmuştur.

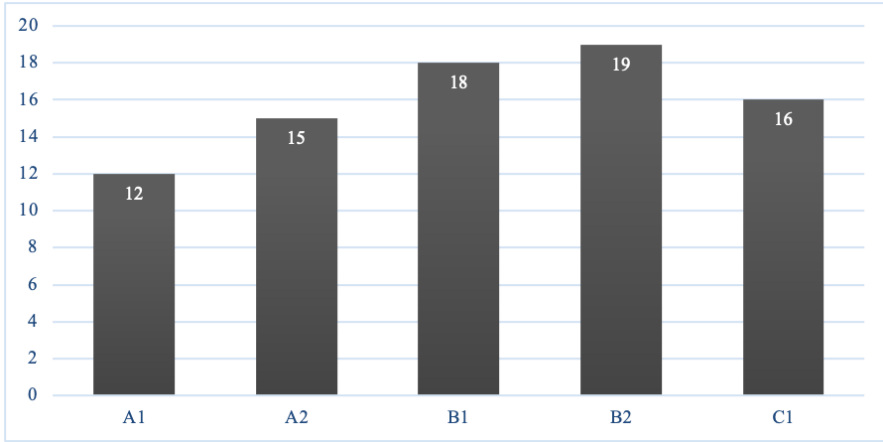
Bu bulgular neticesinde Gazi TÖMER ders kitaplarında tespit edilen metinlerde belirlenen kök değerlerin dağılımı Tablo 12'de gösterilmiştir:

Tablo 12: Gazi TÖMER Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerde Tespit Edilen Değerlerin Dağılımı

Kur Düzeyleri	Sorumluluk	Dürüstlük	Yardımseverlik	Sevgi	Saygı	Adalet	Dostluk	Öz Denetim	Sabır	Vatanseverlik
A1	2	1	1	1	1	-	3	2	1	-
A2	2	2	2	2	2	-	2	2	2	-
B1	3	2	1	1	3	-	2	1	1	-
B2	4	2	2	2	2	-	2	2	2	1
C1	3	1	1	2	4	-	2	1	1	-
TOPLAM	14	8	7	8	12	-	11	8	7	1

Tablo 12'ye göre incelenen Gazi TÖMER ders kitaplarındaki metinlerde sorumluluğa 14, dürüstlüğü 8, yardımseverliğe 7, sevgiye 8, saygıya 12, dostluğa 11, öz denetime 8, sabra 7, vatanseverliğe 1 defa yer verilmiştir. Bu sonuçlara göre incelenen ders kitaplarındaki metinlerde en fazla yer verilen değerler sorumluluk ve saygı; en az yer verilen değerler ise vatanseverlik ve adalet olduğu tespit edilmiştir.

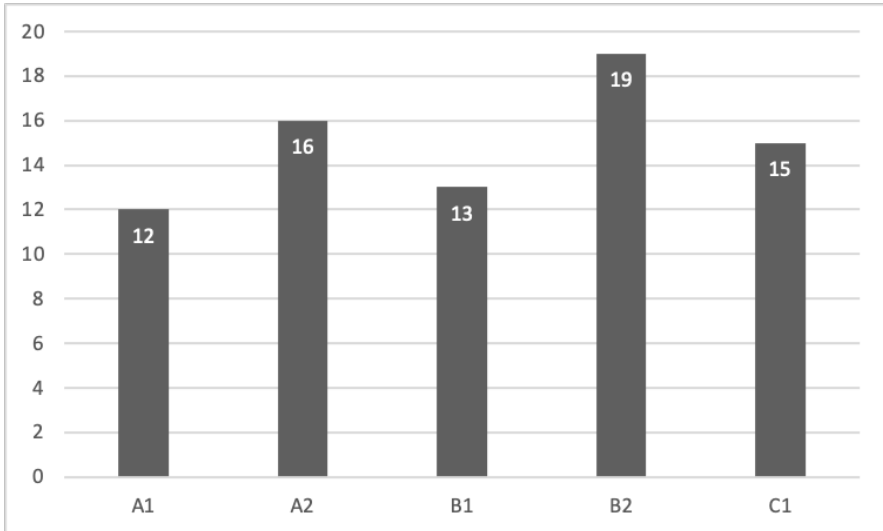
“Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ders kitaplarında tespit edilen değerlerin kur düzeylerine göre dağılımı nasıldır?” alt problemine cevap aranmaya çalışılmıştır. Tespit edilen değerlerin toplam dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 1. Yunus Emre Enstitüsü Tarafından Hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Ders Kitaplarında Tespit Edilen Değerlerin Kur Düzeylerine Göre Dağılımı

Grafik 1'e göre Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin kitapları incelendiğinde A1'de 12, A2'de 15, B1'de 18, B2'de 19, C1'de 16 değere yer verildiği tespit edilmiştir.

"Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitaplarında tespit edilen değerlerin kur düzeylerine göre dağılımı nasıldır?" alt problemine cevap aranmaya çalışılmıştır. Tespit edilen değerlerin toplam dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 2. Gazi Üniversitesi TÖMER Tarafından Yayımlanmış Olan Yabancılar İçin Türkçe Setinin Ders Kitaplarında Değerlerin Toplam Dağılımları

- Grafik 2’ye göre Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan kitaplar incelendiğinde A1’de 12, A2’de 16, B1’de 13, B2’de 19, C1’de 15 değere yer verildiği tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yunus Emre Enstitüsü ve Gazi TÖMER’in hazırladığı on ders kitabı değerler bakımından incelenmiştir. Metinler Türkçe Öğretim Programı’nda (2018) belirlenen kök değerlere göre incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Yedi İklim Türkçe metinlerde en fazla yer verilen değerlerin sorumluluk ve dostluk, en az yer verilen değerlerin ise vatanseverlik ve adalet olduğu tespit edilmiştir. Erçelik ve Yeşilyurt (2020) Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum setinde kök değerlerin yer alma durumunu incelenmiştir. Araştırmada en fazla değinilen değerlerin öz denetim ve sorumluluk olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçların yapılan araştırmanın bulguları ile örtüştüğü söylenebilir.

Gazi TÖMER ders kitaplarındaki metinlerinde ise en fazla yer verilen değerlerin sorumluluk ve saygı; en az yer verilen değerlerin ise vatanseverlik ve adalet olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kur düzeyi bakımından değerlerin dağılımının düzensiz olduğu saptanmıştır. Karakuş (2018) tarafından yapılan çalışmada da “Gazi” ders kitabında yer alan metinler için değer aktarım referanslarına boyutsal olarak dağınık bir biçimde ve belirli boyutlarda yoğunlaşmış bir biçimde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında yabancılara Türkçe öğretimi eserlerinin incelendiği araştırmalar mevcuttur. Boztilki (2018) yapmış olduğu çalışmada, Gazi Üniversitesi TÖMER B1 seviyesi kitabını, Schwartz’ın sınıflandırmasını kullanarak değerler bakımından incelemiştir. Çalışmanın sonucunda araştırmacı bu ders kitabında en fazla yer alan değer öz yönelim ve iyilikseverlik olduğunu en az yer alan değer ise uyma değeri olduğunu tespit etmiştir. Schwartz’ın sınıflandırmasını kullanarak yapılan bir diğer çalışmada Satık ve Kesin’e (2019) aittir. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Yesevi Türkçe B1 seviyesi kitabında yer alan metinlerin incelendiği araştırmada en çok geleneksellik değeri, en az ise uyma değeri tespit edilmiştir. Işıkoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada ise Yedi İklim Türkçe C1 Ders Kitabı incelenmiş ve adalet, dürüstlük, sabır, yardımseverlik değerlerinin metinlerde az sayıda yer aldığı tespit edilmiştir. Erçelik ve Yeşilyurt (2020) yapmış oldukları araştırmalarında ise Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum setinde kök değerlerin yer

alma durumunu incelemişlerdir. Araştırmada en fazla değerlerin A2 kitabında yer aldığını ve en çok bulunan değerlerin öz denetim ve sorumluluk olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçların yapılan araştırmanın bulguları ile örtüştüğü söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelenen ders kitaplarındaki metinlerin değerler bakımından yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak şu öneriler sunulabilir:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kitapları hazırlanırken hedef dilin öğretimine bağlı olarak değer aktarımı sağlayabilecek metinler seçilmelidir.
- Yabancılar Türkçe dersi öğretim programında değer aktarımına da yer verilmesi gerekir.
- Hazırlanan metinler değerler eğitimi bakımından değerlendirmesi yapıldıktan sonra kitap setlerinde yer verilmesi gerekir.
- Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanan kitap setlerinde yer alması gereken değerlerin hazırlanacak ortak bir program çerçevesinde belirlenmesi gerekir.
- Her iki sette de en az yer verilen değerlerin ise vatanseverlik ve adalet olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle bu kitap setlerine örnek metinler eklenerek ya da kitap setleri güncel metinlerle desteklenerek bu olumsuz durumun ortadan kalkması sağlanabilir.

Kaynakça

- Aksoy, H. (2015). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hazırlanan kitap setlerinde yer alan değerler üzerine bir inceleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mevlana Üniversitesi.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Bilgin N. (1995). Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar. Sistem Yayıncılık.
- Boztilkı, G. (2018). Gazi Üniversitesi Tömer B1 kitabının Gazi Üniversitesi Tömer B1 kitabının değerler eğitimi açısından analizi. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 755-765.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (Geliştirilmiş 11. tarama). Pegem Akademi.
- Çelik, H. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde örtük öğrenme yöntemi ile değerler eğitimi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, No: 312, X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı. (s. 448-453).

- Erçelik, H. (2019). *Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğreniyorum setinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Erçelik, H. ve Yeşilyurt, E. (2020). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğreniyorum setinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18 (40), (s.149-179)
- Işıkoğlu, D. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi C1 ders kitaplarında hedef kültüre yönelik metinlerde değerler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (64), 553-562.
- Karakuş, O. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerde değer aktarımı referanslarının yeri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Kılıçkaya, F. (2004). Guidelines to evaluate cultural content in textbooks. *The Internet TESL Journal*, 10(12), 38-48.
- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıflar)*, Ankara.
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *International Journal of Social Science*: 6 (2), 1619-1640
- Özışık, C. (2007). Devlet Okullarındaki Yabancı Dil Derslerinde Hedef Kültüre Ait Öğelerin Aktarımı, 10.08.2021 tarihinde hyperlink “<http://www.english.com/yukseklisans.html>” www.english.com/yukseklisans.html adresinden alınmıştır.
- Özil, Ş. (1991). Dil ve kültür, çağdaş kültürümüz, olgular, sorunlar. Cem Yayınevi.
- Satık, G. ve Kesin, T. N. (2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde “Yesevi Türkçe B1” düzeyi ders kitabının değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 645-654.
- Yaman, A. (2012). Halkla ilişkilerde etik değerler ve sosyal sorumluluk değer yargılarının uygulanabilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 160- 165.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (14. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (2), 65-84.

Extended Abstract

Examining the Texts in the Textbooks of Teaching Turkish as a Foreign Language in Terms of Transferring Value

İlhan ERDEM, Professor.

İnönü University, Malatya / Turkey.

ilhanerdem@inonu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-4244-6225>

Niymet BAHŞI, Corresponding Author, Ph.D.

Republic of Turkey National Education Ministry, Ankara / Turkey.

niymet44@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9115-5432>

Article Type: Research Article

<https://doi.org/10.34234/ded.993885>

Received Date: 29.11.2021

Accepted Date: 19.05.2022

Published Date: 25.06.2022

Introduction

Today's world, which is described as the digital age, with the rapid technological, scientific and cultural changes it became essential for individuals to learn a second language. Factors such as education, work, tourism, social and cultural communication or social and political movements in the society affect the emergence of this need. Learning a foreign language is not limited to learning its grammar and being able to communicate in that language but also acquiring its cultural and value systems.

In the process of teaching Turkish to foreign students, the textbooks are the main tool of Turkish teaching and have an important place in transferring the values of national culture to the students. Considering that, language learning process also includes the transfer of culture, and the process of teaching Turkish to foreign students also includes teaching the values of the target culture.

Values are the source of social control mechanisms in society and contain a power that regulates the life of people and societies. The existence of this power ensures reconciliation, peace and unity in the society. Societies that adopt their values can be more successful in keeping their cultures and civilizations alive and transferring them to future generations. Values are also a determining factor in individuals' preferences for events and situations, in the selection and evaluation stages of their social relations. The aim of values education is to raise citizens who give importance to universal values that all humanity has in common, having sense of moral and responsibility and act in accordance with them (Altan, 2011: 55). For this purpose, honesty, being respectful, complying with moral values, communicating comfortably, paying attention to human relations, obeying the rules, using initiative, work discipline, cleanliness, order, etc. concepts should be brought to the fore (Aydın & Gürler, 2012).

In today's world, where language teaching and learning activities for foreigners are increasing rapidly, learning the target language includes not only linguistic structures, but also cultural elements and values of that language. Özil (1991: 99) describes the purpose of learning a foreign language as understanding and speaking that language by gaining cultural competences, and in this context, it is possible to learn the rules and words of a language through memorization and imitation, but where, when, why, in which environment should one express those acquisitions will only depend on memorization unless the context in which they are used is known. In addition, language learning devoid of these cultural elements will cause the individual to experience difficulties during communication. The ability of individuals living in the target language country and continue their life without being stigmatized or excluded in the society depends on recognizing the value judgments of that society and adapting to them. In this sense, students should be taught about the value judgments they may encounter in social life, otherwise students may experience problems such as culture shock or cultural confusion (Çelik, 2018).

“Textbooks, which form the basis of foreign language teaching, are one of the important elements of cultural transfer. First of all, these textbooks should include the culture of the target language in an appropriate language, and should offer activities free from cultural prejudices.” (Cited from Haley and Austin, 2004. Okur and Keskin, 2013: 1627). Textbooks should contain the use of language in a restaurant, hospital, bus, school, grocery store, etc. It should aim to prepare the individual for the social norms of that culture by showing how it is used in social environments. In this sense, the textbooks used in foreign language teaching process should help students develop positive attitudes towards people who speak the target language by improving students’ communication skills, creating an awareness of language learning, and providing the opportunity to get to know the culture of the target language (Özışık, 2007). Considering these purposes, textbooks should be prepared in a way that introduce the values of that culture. Textbooks do not only reflect the cultural values included in the “official curriculum”, but also indirectly teach cultural values within the “hidden curriculum” (Kılıçkaya, 2004). In addition, the texts used in this process are the main tools of Turkish teaching and have an important place in introducing and transferring the values of national culture to the students. For this purpose, the texts in the textbooks should be carefully selected with the help of different proverbs, idioms, poems, nursery rhymes and stories so the students should be made aware of the linguistic and cultural richness of the target language.

In the literature, there are studies on values education in the field of teaching Turkish as a foreign Language (Aksoy, 2015; Karakuş, 2018; Erçelik, 2019; Satık and Keskin, 2019; Erçelik and Yeşilyurt, 2020). However, no research has been found that examines all of the textbooks prepared by Yedi İklim Publications and Gazi University TÖMER in terms of the values in the Turkish curriculum. This study aims to contribute to the field by determining the values used in the textbooks in teaching Turkish as a foreign language. For this reason, answers to the following sub-problems were sought:

Method

This research aims to examine the texts in the Turkish textbooks for foreigners (Yedi Climate-Gazi TÖMER) in the context of root values. For this purpose,

document analysis method, which includes the analysis of written data sources as one of the qualitative research techniques, was used in the study (Büyüköztürk et al., 2012). Yıldırım and Şimşek (2018: 189) define document review as “analysis of written materials containing information about the facts and events aimed to be researched”.

Research Material

Yedi İklim Turkish Teaching Set prepared by Yunus Emre Institute and Turkish for Foreigners Set prepared by Gazi University TÖMER constitute the research materials. A1, A2, B1, B2 and C1 level books in both sets were included in the analysis.

Data Collection Tool

The data of the study were obtained by document analysis which involve the analysis of written and visual contents containing information about the intended phenomena (Karasar, 2014). In addition, document review includes the analysis of written materials containing information about the case(s) that are aimed to be investigated (Yıldırım and Şimşek, 2018: 189). As a data collection tool in the research, root values (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility and helpfulness) included in the 2018 Turkish Language Curriculum published by the Ministry of National Education were taken as criteria.

Data Analysis

Content analysis method was used to analyze the data in the research. The main aim is to reach the concepts and relations that will explain the data obtained in this type of analysis. With content analysis, similar data are brought together within the framework of certain concepts and presented in a way that readers can understand (Yıldırım & Şimşek, 2018). In the analysis of the data, classifications of the root values in the texts of books examined were made by the researchers. By comparing the obtained findings, the reliability of the study was tried to be ensured.

In this research, ten textbooks prepared by Yunus Emre Institute and Gazi TÖMER, which are used in teaching Turkish to foreigners, were examined in

terms of values. The texts were analyzed according to the values expressed as “justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, benevolence” in the Turkish Curriculum (2018).

Findings

As a result of the examinations, values most frequently mentioned in the Yedi Climate Turkish texts are responsibility and friendship; the values that were given the least place were patriotism and justice. Erçelik and Yeşilyurt (2020), on the other hand, examined the inclusion of root values in the “I am Learning Turkish” set prepared by Yunus Emre Institute in their research. It has been found that the most frequent values are self-control and responsibility. These results show that they are in line with the findings of this study.

Discussion, Conclusion and Suggestions

In addition, it was found that the distribution of values in terms of exchange rate was uneven. In the study carried out by Karakuş (2018), it was concluded that the value transfer references for the texts in the “Gazi” textbook were included in a dimensional manner scattered and concentrated in certain dimensions. In the literature, there are studies examining the texts related to teaching Turkish to foreigners. In his study, Boztılki (2018) examined the Gazi University TÖMER B1 level book in terms of values using Schwartz’s classification. As a result of the study, the researcher concluded that the most common value in this textbook is self-direction and benevolence, and the least common value is compliance. Another study using Schwartz’s classification was done by Satik and Kesin (2019). In the research in which the texts in the book of Hoca Ahmet Yesevi International Turkish-Kazakh University Yesevi Turkish B1 level were examined, the most traditional value and the least compliance value were determined. In the study conducted by Işıkoğlu (2019), Yedi Climate Turkish C1 Textbook was examined and the values of justice, honesty, patience, and helpfulness were found to be few in the texts. Erçelik and Yeşilyurt (2020), on the other hand, examined the inclusion of root values in “I am Learning Turkish” set prepared by Yunus Emre Institute in their research. In the research, it has been found that the most values are included in the A2 book and the most common ones are self-control and responsibility. It can be said that these results are consistent

with the findings of our study.

The results obtained from research show that the texts in the examined textbooks are insufficient in terms of values. Based on these results, the following recommendations can be made:

- While preparing the books on teaching Turkish as a foreign language, texts providing value transfer of the target language should be selected.
- Value transfer should also be included in the curriculum of the Turkish language course for foreigners.
- Texts are evaluated in terms of values education should be included in the book sets.
- The values prepared in the field of teaching Turkish to foreigners should be determined within the framework of a joint program.
- It has been found that the values that are least common in both sets are patriotism and justice, this negative situation can be eliminated by adding sample texts to these book sets or by improving the existing texts in the book sets.

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Finansman / Funding: Yazarlar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadıklarını kabul ederler. / The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Yazar (lar) / Author (s): İlhan ERDEM, Niymet BAŞİ.

Yazar Katkıları / Author Contributions: İlhan ERDEM (%50), Niymet BAŞİ (%50).

Çıkar Çatışması / Competing Interests: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. / The authors declare that they have no competing interests.